

# BIBLIOTEKEN I MALMÖS MEDIEPOLICY

# Innehåll

Innehåll.....	2
Mediepolicy.....	3
Mediepolicyens uppbyggnad.....	3
Vad omfattas av mediepolicyen?.....	3
Mediepolicyens giltighet.....	3
Begreppsdefinitioner.....	3
Värdegrund.....	4
Prioriterade målgrupper.....	5
Barn och unga.....	5
Personer med funktionsnedsättning.....	5
Nationella minoriteter.....	5
Personer med annat modersmål än svenska.....	5
Användargaranti.....	6
Inköspolicy.....	7
Ekonomiska och juridiska förutsättningar.....	7
Bredd, djup och kvalitet.....	7
Övergripande perspektiv.....	7
Prioriterade grupper.....	7
Skönlitteratur.....	7
Facklitteratur.....	7
Malmöns många språk.....	8
Kurslitteratur.....	8
Dagstidningar och tidskrifter.....	8
Musik och film.....	8
Inköpsförslag.....	8
Gåvor.....	8
Fjärrlånepolicy.....	9
Gallringspolicy.....	10
Underlag för gallring.....	10

## Mediepolicy

En stad – ett mediebestånd och ett kvalitativt och likvärdigt utbud för varje Malmöbo. Jämlikt, tillgängligt och hållbart – detta är ledorden för Biblioteken i Malmös mediepolicy.

Genom att erbjuda ett allsidigt, kvalitativt och jämlikt fördelat medieutbud stärker vi Malmöbornas röster och uppmuntrar till nyfikenhet, delaktighet och lärande. När vi erbjuder fri och öppen tillgång till information, kunskap och kultur ges alla Malmöbor möjlighet till fri åsiktsbildning, fritt kunskapsutbyte, yttrandefrihet och livslångt lärande.

## Mediepolicyens uppbyggnad

Det här dokumentet beskriver på ett övergripande plan hur Biblioteken i Malmö arbetar med utbudet av medier, från inköp till gallring. Dokumentet vänder sig till alla som använder folkbiblioteken i Malmö och utgörs av sex delar:

- Begreppsdefinitioner
- en värdegrund och prioriterade målgrupper, vilka utgör den gemensamma nämnaren för Biblioteken i Malmös arbete med medier
- en användargaranti som talar om vad du som användare kan förvänta dig av Biblioteken i Malmös medieutbud
- en inköbspolicy som bygger på värdegrunden och användargarantin
- en fjärrlånepolicy
- en gallringspolicy.

## Vad omfattas av mediepolicyen?

Policyen omfattar både fysiska och digitala medier, så som tryckta böcker, e-böcker, dvd-filmer, tv-spel, och inlästa böcker i olika format. Den omfattar medier för både barn och vuxna och medier på alla språk som köps in till biblioteken.

För e-medier begränsas utbudet av tillgång och prissättning hos aktuell leverantör. Urvalsprocessen och policyarbetet för e-medier är under arbete och följer därför inte policyen fullt ut ännu.

## Mediepolicyens giltighet

En större översyn av mediepolicyen görs vart fjärde år, året efter att en ny biblioteksplan beslutats. Däremellan kommer en årlig aktualitetsprövning att göras och dokumentet uppdateras vid behov. En översyn betyder inte att dokumentet per automatik måste göras om. Om policyens intentioner fortfarande bedöms vara relevanta och om de uppfyller sitt syfte som styrdokument kan de fortsätta att gälla, men har ändå varit föremål för en översyn.

## Begreppsdefinitioner

**Allsidighet:** Mediebeståndet ska spegla en stor mängd intressen och världsbilder.

**BiM:** Står för Biblioteken i Malmö som är Malmös alla folkbibliotek – förutom Stadsarkivets bibliotek och Dawit Isaak-biblioteket. Biblioteken är spridda över Malmö stad, från Tygelsjö i söder till Kirseberg i norr, från Bunkeflo i väster till Oxie i öster.

**Bredd och djup:** I mediebeståndet finns utrymme både för det som är av stort allmänintresse och det som speglar Malmöbornas specialintressen. Detta säkerställs delvis genom att köpa in medier efter inköpsförslag från allmänheten.

**Flytande bestånd:** Majoriteten av BiM:s medier är gemensamma och rör sig över staden för att skapa variationsrika hyllor på våra bibliotek.

**Interkulturellt förhållningssätt:** Att med öppenhet möta olika kulturer och deras tankesätt. Med ett interkulturellt förhållningssätt synliggörs det att det finns ojämlika villkor och maktförhållanden mellan människor utifrån perspektivet mångfald.

**Kvalitet:** Mediebeståndet som helhet ska genom sin allsidighet och bredd utgöra en kvalitativ samling som innehåller något av värde för många.

**Likvärdigt utbud:** Alla bibliotek inom BiM har samma förutsättningar att erbjuda besökarna de medier som efterfrågas eftersom vi har en gemensam mediesamling.

**Malmös många språk:** Alla språk som talas i Malmö, förutom svenska och engelska.

**Mediebestånd:** Den samling av medier som BiM erbjuder.

**Medier:** Med medier avses böcker, tidningar, tidskrifter, databaser, film, spel, etcetera, både i fysisk och i digital form.

**Nationella minoritetsspråk och teckenspråk:** Sveriges fem nationella minoritetsspråk: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib (alla varieteter) och samiska (alla varieteter). Svenskt teckenspråk räknas inte som ett nationellt minoritetsspråk, men samhället har enligt språklagen (2009:600) ett ansvar att skydda och främja också det svenska teckenspråket.

**Normkritik:** Genom att belysa och uppdatera kunskap om normer och värderingar, synliggörs förhållanden som påverkar och utmanar målet med ett bibliotek för alla.

## Värdegrund

Biblioteken i Malmös mediesamling bygger ytterst på några grundläggande principer, som vilar på bibliotekslagen (SFS 2013:801) och på målen för bibliotekens utbud som anges i "Biblioteksplan 2022–2027 Folkbibliotek och skolbibliotek i Malmö", samt på det som sägs om folkbibliotekssamlingar i Unescos folkbiblioteksmanifest.

- Biblioteken ska utgöra en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.
- Ett kvalitativt, aktuellt och allsidigt medieurval ska garantera Malmöbornas möjligheter till fri och jämlik tillgång till information och upplevelser.

- Bibliotekens samlingar och utbud av tjänster ska inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur. Urval görs för att säkerställa att bibliotekens samlingar och utbud möter Malmöbornas behov.
- Biblioteken i Malmö är hbtqi-certifierade vilket bland annat innebär att hbtqi-perspektivet, samt ett normkritiskt förhållningssätt, ska finnas representerat i mediebeståndet.

## Prioriterade målgrupper

Enligt kulturnämndens uppdrag till Biblioteken i Malmö ska bibliotekens verksamhet vara tillgänglig för alla. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de i bibliotekslagen (2013:801) prioriterade målgrupperna, vilka är:

### Barn och unga

Med stöd i barnkonventionen ska barnrättsperspektivet tas i beaktande. Detta innebär bland annat att barns och ungas behov skall tillgodoses på bästa sätt, samt att barn och unga skall kunna påverka sitt medieutbud hos Biblioteken i Malmö. BiM har som mål att väntetiderna på nya populära barn- och ungdomsmedier ska vara minimala, därför prioriteras dessa medier vid inköp.

### Personer med funktionsnedsättning

Utbudet av tillgängliga medier väljs medvetet ut för att passa personer med funktionsnedsättning och för flera åldersgrupper. Äppelhyllor, som bland annat innehåller språkstärkande material, taktila böcker samt böcker med teckenspråk och TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) finns på alla barnavdelningar i BiM. BiM erbjuder talböcker för den som har svårt att läsa tryckt text, samt böcker med extra stor stil.

### Nationella minoriteter

Gemensamt för de nationella minoritetsspråken är att de har talats under mycket lång tid i Sverige, men för flera av dem minskar numera antalet talare i snabb takt. Därför behöver samhället på olika sätt uppmuntra och göra det enklare för dem som talar språken att föra kunskaperna vidare till nästa generation. Av den anledningen ska minoritetsspråken finnas representerade på alla bibliotek inom BiM.

### **Romska biblioteket, romskt resursbibliotek och romska läsambassader**

Romska biblioteket på BiM är ett specialbibliotek med både medier på minoritetsspråket romani chib samt medier av och om romer och romsk kultur på olika språk. BiM är även nationellt resursbibliotek för romani chib, vilket innebär att BiM är ett stöd till landets kommunala biblioteksverksamhet som aktivt arbetar gentemot den nationella minoriteten romer. Dessutom är tre av BiM:s bibliotek romska läsambassader, med dedikerade samlingar riktade till målgruppen. De romska läsambassaderna är Bellevuegårdsbiblioteket, Lindängenbiblioteket och Oxiebiblioteket.

### Personer med annat modersmål än svenska

Genom att arbeta utifrån ett interkulturellt perspektiv ska biblioteken arbeta aktivt för att skapa och bibehålla ett attraktivt mediebestånd på Malmös många språk. Enligt bibliotekslagen (2013:801) förbinder vi oss till att lägga extra fokus på samlingar med böcker på lättläst svenska för att stötta nyanlända Malmöbor med annat modersmål än svenska i deras lärande.

## Användargaranti

Som användare av Biblioteken i Malmös mediesamling kan du förvänta dig följande:

### **Vi vill möta dig på dina villkor, vem du än är. Därför:**

- har vi ett stort utbud för alla åldrar
- finns det medier på många olika språk
- ska samlingen innehålla medier med HBTQI-perspektiv
- erbjuds medier i olika format, både fysiska och digitala, för att möta just dina förutsättningar
- erbjuds olika typer av medier, oavsett om du behöver taktilt material eller böcker med tecken och symboler.

### **Vi vill vara med dig överallt. Därför:**

- har vi ett flytande gemensamt bestånd
- är nästan alla medier till hemlån
- erbjuds e-medier i form av e-böcker, e-ljudböcker, digitala tidskrifter samt strömmande musik
- kan du använda ett flertal av bibliotekens databaser även utanför bibliotekens väggar.

### **Vi vill att vårt utbud ska vara relevant för dig. Därför:**

- bevakar vi utgivningen så att du snabbt kan reservera nya och aktuella medier.
- kan du påverka vårt utbud genom att lämna förslag på inköp
- skickas medier mellan biblioteken inom BiM så att du kan låna och lämna där det passar dig.

### **Vi vill att mediesamlingen på biblioteken ska vara allsidig och kvalitativ. Därför:**

- ser vi till att ha en bredd bland olika ämnesområden i våra samlingar
- har vi både ett grundutbud och ett utbud som följer säsonger, trender och efterfrågan.

### **Vi värnar om fri och jämlik tillgång till information, upplevelser och lärande. Därför:**

- tillhandahålls medier som du själv kan ha svårt att få tillgång till, exempelvis tv-spel och medier på andra språk än svenska och engelska
- köps kurslitteratur för gymnasiet, Komvux, SFI och grundskola in i viss utsträckning för att stötta ditt livslånga lärande
- erbjuds dagstidningar och tidskrifter på flera språk i tryckt eller digital form
- har du som Malmöbo möjlighet att låna material från andra bibliotek i Sverige, Norden och resten i världen, som BiM inte har i sina samlingar.

# Inköspolicy

## Ekonomiska och juridiska förutsättningar

Biblioteken i Malmö har en mediebudget att förhålla sig till vilket påverkar urval och inköp. Biblioteken i Malmö har upphandlade avtal med vissa leverantörer som vi kan köpa in medier från. Ibland finns inte medierna som önskas hos de leverantörer som vi har avtal med. Dvd-filmer och tv-spel måste ha särskilda rättigheter för att kunna köpas och lånas ut av bibliotek. Dvd-filmer och tv-spel som saknar sådana rättigheter kan vi inte köpa in.

## Bredd, djup och kvalitet

Folkbiblioteken ska ha en bredd och ett djup när det kommer till litteratur. Det innebär att även litteratur som kan upplevas som motbjudande eller hemsk ingår i folkbibliotekens samlingar.

Biblioteken i Malmö avstår från inköp av böcker som är helt översatta av artificiell intelligens, så kallade robotöversättningar, då de inte bedöms hålla tillräckligt hög kvalitet.

## Övergripande perspektiv

Biblioteken i Malmö förhåller sig vid urval och inköp till följande övergripande perspektiv: barnrättsperspektivet, tillgänglighetsperspektivet samt ett normkritiskt och interkulturellt förhållningssätt.

## Prioriterade grupper

Biblioteken i Malmös prioriterade målgrupp är barn och ungdomar. Dessutom ska särskild uppmärksamhet ägnas åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska.

## Skönlitteratur

Biblioteken i Malmö ska både ha ett variationsrikt grundutbud och följa efterfrågan. Medier som förväntas bli mycket efterfrågade köps direkt i flera exemplar och bedömningar om tillköp görs löpande. På grund av budgetbegränsningar och i strävan efter bredd och djup har vi ett köptak på antal exemplar, och väntetider på populära titlar för vuxna förekommer.

Inköpsförslag som gäller köpbar skönlitteratur tillgodoses i viss omfattning även när det kommer till äldre titlar.

## Facklitteratur

Biblioteken i Malmö ska både ha ett grundutbud och följa säsonger, trender och efterfrågan. Vi ska ha en bredd bland olika ämnesområden men också en balans inom de områden som är representerade i våra samlingar. Vi köper hellre fler titlar än många exemplar av få titlar inom ett ämne. Vi köper även titlar som kan uppfattas som smala eller kontroversiella, för att främja fri åsiktsbildning. Vi inväntar vid behov recension i svenska medier och avvaktar därmed med beslut om inköp.

Facklitteratur som är äldre än fem år köps sällan in. Facklitteratur som är egenutgiven och/eller har okänd upphovsperson köps sällan in.

## Malmö's många språk

Biblioteken i Malmö strävar efter att inneha ett utbud av litteratur på Malmö's många språk som följer samma kriterier som övrig litteratur, det vill säga att litteraturen är kvalitativ, allsidig och relevant för låntagare. Vi köper in böcker både i originalutgivning och som översättningar. På grund av svårigheter i att bevaka utgivningen i varje land uppmuntrar vi allmänheten att lämna inköpsförslag på specifika titlar som man skulle vilja se på Biblioteken i Malmö. Vi vill få många inköpsförslag även om det inte går att få tag på alla titlar som föreslås. På så sätt kan vi ändå tillsammans skapa en samling på en bredd av språk och teman som tilltalar många ur målgruppen.

Utbudet av tryckta medier kompletteras av digitala resurser på olika språk, exempelvis tidskrifter och dagstidningar via tjänsten Pressreader och böcker via tjänsterna Världens bibliotek och Bläddra.

## Kurslitteratur

Kurslitteratur för gymnasiet, Komvux, SFI och grundskola köps in i viss utsträckning för att stötta det livslånga lärandet. Vi är restriktiva med att köpa in kurslitteratur för högskole- och universitetsstudier som inte har stort allmänintresse, särskilt om materialet finns på något av Skånes stora universitetsbibliotek.

## Dagstidningar och tidskrifter

Utbudet av tryckta dagstidningar ska främst spegla närområdet men även inkludera några rikstäckande dagstidningar. Utbudet av tryckta tidskrifter bör visa på mångfald och bredd. Ett allsidigt utbud av tidskrifter utgivna i Sverige för aktuell samhällsorientering, kunskap och inspiration bör finnas. Utbudet av tryckta dagstidningar och tidskrifter kompletteras av digitala resurser på olika språk.

## Musik och film

Biblioteken i Malmö erbjuder strömmande musik via tjänsten Naxos. BiM kan inte påverka innehållet i denna tjänst. Dvd-filmer köps in i mycket liten omfattning och främst via inköpsförslag.

## Inköpsförslag

Inköpsförslag som faller inom kriterierna för urval och inköp tillgodoses i hög grad. Kriterierna framgår i detta dokument. Beslut om inköpsförslag kan påverkas av bokens tillgänglighet i andra format än det önskade.

## Gåvor

Biblioteken i Malmö är restriktiva med att ta emot bokgåvor. Givaren mejlar inköpsavdelningen på [inkop.mc@malmö.se](mailto:inkop.mc@malmö.se) som avgör om gåvan ska tas emot. Inköpsavdelningen förbehåller sig rätten att ta emot en gåva utan att införliva den i beståndet. Biblioteken i Malmö tar inte emot digitala resurser som gåva.

## Fjärrlånepolicy

Fjärrlån är ett samarbete mellan bibliotek där samlingar görs tillgängliga även för låntagare vid andra bibliotek. Detta samarbete är frivilligt för folk- och skolbibliotek. Biblioteken i Malmö ingår i det nationella fjärlånesamarbetet och följer bibliotekslagens intentioner om samverkan samt Kungliga bibliotekets rekommendationer. Rekommendationerna innebär bland annat att bibliotek bör se fjärrlåneförfrågningar som inköpsförslag, att biblioteken bör utnyttja ny teknik för att undvika onödiga fysiska transporter samt att det är det utlånande biblioteket som bestämmer villkoren för lånet (hemlån, läsesalslån, lånetid).

Med fjärrlån stöder biblioteken alla medborgare att få tillgång till smal, specifik och/eller äldre litteratur för exempelvis fri åsiktsbildning, fritt kunskapsutbyte, yttrandefrihet och livslångt lärande. Uppdraget för försörjningen av kurslitteratur ligger på de högre lärosätena och uppdraget för försörjningen av kurslitteratur till vuxenstuderande ligger till största delen på Komvuxbiblioteken. Dock har vi som folkbibliotek ett ansvar för vuxenstuderande när det kommer till kurslitteratur kopplat till mångspråk och minoritetsspråk med hänvisning till lagen som anger att folkbiblioteket ska ägna uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Biblioteken i Malmö ställer sina samlingar till förfogande genom att låna ut äldre och unikt material som inte finns att tillgå via de statligt finansierade lånecentralerna eller via de offentligt finansierade biblioteken inom forskning och högre utbildning. Vid varje förfrågan om fjärrlån som inkommer från andra bibliotek via Libris fjärrlånemodul görs en bedömning om materialet kan och bör lånas ut. Vi lånar inte ut köpbära böcker utgivna de senaste fem åren, böcker som finns på bibliotek som får del av KB:s fjärrlånekompensation, böcker med reservationskö eller andra medietyper än tryckta böcker. Material från Skånesamlingen kan fjärrlånas som läsesalslån.

Vid varje förfrågan om fjärrlån som inkommer från Biblioteken i Malmös egna låntagare görs en bedömning om materialet bör köpas eller fjärrlånas in. Låntagare som fjärrlånar ska vara över 18 år, ha svenskt personnummer och giltigt bibliotekskonto samt vara bosatt inom Malmö kommun. Låntagaren kan ha maximalt fem aktiva fjärrlån samtidigt. Vi fjärrlånar inte in andra medietyper än tryckta böcker och inte böcker som finns på Biblioteken i Malmö, Malmö universitetsbibliotek eller som kan reserveras på biblioteken vid Lunds universitet. Om boken är ny och köpbar hänvisas låntagaren till formuläret för inköpsförslag. Fjärrlån inom Norden är kostnadsfritt för låntagaren. Fjärrlån som debiteras är artiklar/kopior, utlandslån och ej återlämnade fjärrlån (faktisk ersättningskostnad).

## Gallringspolicy

Våra samlingar måste alltid vara lika stora så att de får plats i våra lokaler, och eftersom vi köper in mycket nytt måste också gammalt gallras ut.

BiM har inte bevarandeplikt för något material. Det finns andra bibliotek i Sverige, så kallade Pliktbibliotek, som har i uppdrag att bevara allt material som trycks i landet.

Däremot ska våra lokalsamlingar, som innehåller medier med Malmö- eller Skåneanknytning, ha en särskild bredd och ett särskilt djup – därför gallrar vi inte dessa. Vi är också återhållsamma med att gallra minoritetsspråk och vissa andra språk som är svåra att köpa in, men som ska finnas representerade på BiM.

Gallring sker på olika sätt. Löpande i det dagliga arbetet och strategisk med hjälp av logistiksystemet IMMS (Intelligent Material Management System). Gallringsreglerna som sätts i IMMS kan variera över tid men kan också vara olika för olika medier, ex. mellan olika ämnen och mellan medier riktade till olika åldersgrupper.

### Underlag för gallring

- Materialet har aldrig lånats ut eller inte blivit utlånat de senaste åren
- ny bok/upplaga finns
- dubletter eller för många exemplar finns
- materialet är inaktuellt, föråldrat eller missvisande
- materialet är slitet, trasigt, smutsigt eller vattenskadat
- materialet finns på annan plats – kan erhållas genom fjärrlån eller i elektroniskt format
- material på samma språk eller inom samma ämne eller genre kan lätt köpas in.